

اظهار نظر کارشناسی درباره:
«لایحه اصلاح قانون استفاده متوازن از امکانات کشور برای
ارتقای سطح مناطق کمتر توسعه یافته»

مشخصات لایحه
دوره یازدهم - سال دوم
شماره ثبت:
۵۲۸
شماره چاپ:
تاریخ چاپ:
معاونت مطالعات فرهنگی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:
۲۷۰۱۷۷۹۸

تاریخ انتشار:
۱۴۰۰/۷/۲۰

مقدمه

لایحه «اصلاح قانون استفاده متوازن از امکانات کشور برای ارتقای سطح مناطق کمتر توسعه یافته» در تاریخ ۱۴۰۰/۰۲/۲۸ به شماره ثبت ۵۲۸ در مجلس شورای اسلامی اعلام وصول شد. ماده واحده این لایحه پیشنهاد افزودن شاخص‌های «آموزش فنی و حرفه‌ای» و «آموزش عالی، پژوهش و فناوری» به شاخص‌های مشمول این قانون را داده است. همچنین در تبصره این لایحه درآمدهای اختصاصی دانشگاه‌ها، مؤسسات و مراکز آموزش عالی و پژوهشی، مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای و پارک‌های علم و فناوری از شمول اعتبارات قانون مستثنا شده است. شاخص‌های ذکر شده در قانون شامل نرخ بیکاری، آب شرب شهری و روستایی، آموزش و پرورش، بهداشت و درمان، بهسازی روستاها، راه و زیرساخت‌های جاده‌ای و... بوده است. در این گزارش پس از ذکر سوابق قانونی موضوع و اشاره مختصر به عملکرد اجرای قانون (اعتبارات ملی و استانی ویژه) طی سه سال اخیر، لایحه مورد ارزیابی قرار گرفته و در پایان ضمن موافقت با کلیات لایحه، با توجه به ایراد مطروحه پیرامون تبصره لایحه، پیشنهاد اصلاحی ارائه شده است.

متن لایحه

مقدمه توجیهی:

نظر به اجرای قانون استفاده متوازن از امکانات کشور برای ارتقای سطح مناطق کمتر توسعه یافته - مصوب ۱۳۹۳- و تأثیرات منفی بر فعالیتهای پژوهشی، فناوری و دانش بنیان دانشگاه‌ها و مراکز علمی کشور از جمله اعمال چندباره کسورات بر اعتبارات دانشگاه‌ها، وابسته شدن روزافزون صنعت به تکنولوژی غیربومی، کاهش ارتباط پروژه‌های دانشگاهی با نیازهای کشور، عدم تمایل اعضای هیئت علمی به اجرای طرح‌های صنعتی در دانشگاه‌ها و نیز مغایرت با ماده (۲۵) قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین - مصوب ۱۳۷۳- و مواد (۳۵) و (۱۰۶) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت - مصوب ۱۳۸۰- لایحه زیر برای طی تشریفات قانونی تقدیم می‌شود:

«ماده واحده - در متن ماده واحده قانون استفاده متوازن از امکانات کشور برای ارتقای سطح مناطق کمتر توسعه یافته - مصوب ۱۳۹۳ - و اصلاحات بعدی آن عبارت، «آموزش فنی و حرفه‌ای» بعد از عبارت «آموزش و پرورش» و عبارت، «آموزش عالی، پژوهش و فناوری» بعد از عبارت «بهداشت و درمان» اضافه و متن زیر به عنوان تبصره «۲» به ماده واحده یاد شده الحاق و تبصره قبلی به عنوان تبصره «۱» تلقی می‌شود:

تبصره- درآمدهای اختصاصی دانشگاه‌ها، مؤسسات و مراکز آموزش عالی و پژوهشی وابسته به وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، آموزش و پرورش و مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای وابسته به وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و پارک‌های علم و فناوری از شمول این قانون مستثنا هستند.»

سوابق قانونی موضوع

با هدف آشنایی بیشتر با این قانون و سوابق آن در اینجا سعی شده است برخی از قوانینی که بیشترین ارتباط موضوعی را با این قانون دارند، آورده شود. اگر چه در برخی از قوانین بندهای مرتبط دیگری با موضوع این قانون نیز وجود داشته است.

«قانون استفاده متوازن از امکانات کشور و توزیع عادلانه و رفع تبعیض و ارتقای سطح مناطق کمتر توسعه یافته و تحقق پیشرفت و عدالت» در تاریخ ۱۳۹۳/۷/۳۰ با هدف تحقق اصل چهل‌وهشتم قانون اساسی مبنی بر بهره برداری از امکانات کشور به صورت عادلانه در سطح استان‌ها به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید. به موجب این قانون دولت مکلف شد سه درصد (۳٪) از اعتبارات بودجه عمومی را در قالب ردیف مشخص تحت همین عنوان تعیین کند و طی جدولی که در آن سهم هر استان براساس شاخص‌های نرخ بیکاری، آب شرب شهری و روستایی، آموزش و پرورش، بهداشت و درمان، بهسازی روستاها، راه و زیرساخت‌های جاده‌ای، سرانه‌های عمران شهری و درآمد شهرداری‌ها مشخص می‌شود، در قانون بودجه درج نماید. سهم هر شهرستان برای بهبود شاخص‌های مذکور همراه با دستورالعمل توزیع پروژه‌ها و طرح‌های موارد فوق، همزمان با ابلاغ اعتبارات استانی توسط معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور به استان ابلاغ شود تا با تصویب کمیته برنامه‌ریزی شهرستان به طرح‌ها و پروژه‌های موضوع شاخص برخورداری شهرستان‌های کمتر از سطح متوسط کشور هزینه شده به نحوی که سالیانه حداقل ده درصد (۱۰٪) به سطح متوسط کشوری نزدیک شوند.

اصلاحیه نخست این قانون نیز در تاریخ ۱۳۹۴/۷/۲۱ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید. در این اصلاحیه فضاهاى فرهنگى، مذهبى، ورزشى، شهرى، روستایى و حسب مورد عشایرى به فهرست بهره‌مندان از این قانون افزوده شد و بدین شرح، تبصره‌ای به آن الحاق گردید: «پرداخت هرگونه وجهی توسط وزارتخانه و مؤسسات دولتی و شرکت‌های موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸ به دستگاه‌های اجرایی به‌عنوان کمک یا هدیه به صورت نقدی و غیرنقدی به استثنای مواردی که در مقررات قانونی مربوط تعیین شده یا می‌شود و مبالغی که به دانشگاه‌های دولتی و احداث خوابگاه‌های دانشجویی دولتی، مؤسسات آموزش عالی دولتی، مساجد، حوزه‌های علمیه، آموزش و پرورش، ورزش و جوانان، سازمان بهزیستی کشور، امور میراث فرهنگی، کمیته امداد امام خمینی (ره) و طرح‌های ورزشی و بهداشتی و روستایی پرداخت می‌گردد، ممنوع است.»

با توجه به اینکه در متن اولیه قانون جایگاهی برای بهرمندی دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی و پژوهشی از محل مصرف اعتبارات این قانون در نظر گرفته نشده بود، قانونگذار برای نخستین بار در بند «ز» تبصره «۹» قانون بودجه سال ۱۳۹۷ محدودده برخورداری از این امکانات به دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی، پارک‌های علم و فناوری و مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای و جهاد دانشگاهی مستقر در استان نیز تعمیم داد. این موضوع در بند «و» تبصره «۹» قانون بودجه سال ۱۳۹۸ و بند «و» تبصره «۹» قانون بودجه سال ۱۳۹۹ عیناً تکرار شده بود. همچنین بند «ل» تبصره «۹» قانون بودجه سال ۱۳۹۹ درآمدهای اختصاصی دانشگاه‌ها، مؤسسات آموزش عالی وابسته به وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، پارک‌های علم و فناوری و مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای وابسته به وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و جهاد دانشگاهی را از شمول حکم اعتبارات موضوع این قانون (پرداخت ۰.۳٪) مستثنا کرد. این حکم در بند «ی» تبصره «۹» قانون بودجه سال ۱۴۰۰ نیز تکرار شد.

عملکرد اجرای قانون (اعتبارات ملی و استانی ویژه)

نظارت بر اجرای صحیح و کامل قوانین از وظایف ذاتی مجلس شورای اسلامی است. در همین خصوص این گزارش جهت شفاف‌سازی عملکرد دولت در اجرای قانون استفاده متوازن از امکانات کشور و توزیع عادلانه و رفع تبعیض و ارتقای سطح مناطق کمتر توسعه یافته و تحقق پیشرفت و عدالت مصوب ۱۳۹۳/۷/۳۰، عملکرد دولت در اجرای این قانون را در طی سال‌های ۱۳۹۷، ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ مورد بررسی قرار داده است. دولت هر ساله قبل از ابلاغ قانون بودجه سه درصد (۳٪) اعتبارات موضوع این قانون را از سرجمع اعتبارات بودجه عمومی (اعم از اعتبارات هزینه‌ای، تملک دارایی‌های سرمایه‌ای، درآمدهای اختصاصی و متفرقه) کسر و در جدول شماره ۱-۱۰ قانون بودجه در دو ردیف (۸ و ۹) درج می‌کند. ردیف (۸) قانون بودجه اعتبارات استانی و ردیف (۹) اعتبارات ملی و استانی ویژه این قانون را نشان می‌دهد. در اینجا صرفاً اعتبارات ملی و استانی ویژه بررسی شده است.^۱ عملکرد اجرایی قانون در جدول ۱ آورده شده است، طی سه سال اخیر درصد تخصیص اعتبارات ملی و استانی ویژه موضوع این قانون کمتر از ۵۰ درصد بوده است. درصد تخصیص این اعتبارات برای سال ۱۳۹۷ فقط ۲۰ درصد بوده است.

جدول ۱. میزان اعتبار ابلاغی و تخصیص داده شده ملی و استانی ویژه قانون طی سه سال اخیر (میلیون ریال)

سال	اعتبار ابلاغی	تخصیص داده شده	درصد تخصیص
۱۳۹۷	۳۷,۰۰۰,۰۰۰	۷,۶۹۲,۵۷۹	۲۰/۷۹
۱۳۹۸	۴۲,۹۳۸,۵۰۰	۲۰,۰۰۰,۰۰۰	۴۶/۵۷
۱۳۹۹	۷۲,۵۰۰,۰۰۰	۲۴,۰۰۰,۰۰۰	۳۳

در جدول ۲ سهم دو استان با بیشترین و کمترین میزان اعتبارات ابلاغی قانون آورده شده است. استان سیستان و بلوچستان که طی سه سال اخیر بیشترین میزان اعتبار ابلاغی را داشته است، در سال‌های ۱۳۹۷ و ۱۳۹۹ درصد تخصیص آن به میانگین کلی تخصیص اعتبارات نزدیک بوده است، اما در سال ۱۳۹۸ میزان تخصیص اعتبارات به این استان با میانگین کلی تخصیص در همان سال فاصله دارد. این موضوع در خصوص استان قم که در طی سه سال اخیر کمترین میزان اعتبار ابلاغی را داشته است، نیز صادق است. به نظر می‌رسد دامنه پراکندگی میزان تخصیص اعتبارات این قانون در سال ۱۳۹۸ بالا بوده است به طوری که برخی از استان‌ها از جمله استان تهران با حجم تخصیص ششصد و هفتاد و هشت میلیارد و هشتصد و شصت و سه میلیون ریال (۶۷۸,۸۶۳,۰۰۰,۰۰۰) و ۶۱/۴۰ درصد تخصیص و استان اردبیل با حجم تخصیص ششصد و شصت و دو میلیارد ریال (۶۶۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) و تخصیص ۷۹/۸۴ درصد از سطح میانگین بسیار بیشتر بوده است. بنابراین به نظر می‌رسد روند مشخصی برای تخصیص اعتبارات این قانون وجود ندارد و همان‌طور که ملاحظه شد ممکن است تخصیص در برخی از استان‌ها حتی بیشتر از سطح میانگین باشد.

۱. عملکرد اعتبارات استانی (ردیف ۸) این قانون به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات، مورد تحلیل قرار نگرفته است.

جدول ۲. میزان اعتبار ابلاغی و تخصیص داده شده ملی و استانی ویژه قانون طی سه سال اخیر بر حسب استان

(میلیون ریال)

سال	استان سیستان و بلوچستان			استان قم	
	ابلاغی	تخصیص	درصد	ابلاغی	تخصیص
۱۳۹۷	۳,۱۳۸,۰۰۰	۶۲۵,۲۰۶	۱۹/۹۲	۳۴۳,۰۰۰	۶۸,۵۷۱
۱۳۹۸	۳,۶۵۶,۳۰۰	۱,۲۱۱,۵۶۹	۳۳/۱۳	۴۰۳,۷۰۰	۱۳۱,۷۹۲
۱۳۹۹	۶,۰۶۱,۰۳۱	۱,۹۶۸,۹۴۷	۳۲/۴۸	۶۶۹,۲۴۹	۲۱۴,۶۱۱

توزیع اعتبارات ملی و استانی ویژه قانون از سال ۱۳۹۷ تا ۱۳۹۹

توزیع اعتبارات این قانون در طی سه سال اخیر در پنج شاخص قابل پیگیری است. در جدول ۳ نشان داده شده است که طی این سالها شاخص «راه و شهرسازی» بیشترین حجم مصرف اعتبارات این قانون با میانگین نزدیک به ۳۹ درصد را به خود اختصاص داده است و پس از آن شاخص «آب و کشاورزی» با ۲۹ درصد در رتبه بعدی قرار دارد. پس از آن شاخصهای آموزشی و پژوهشی است که طی این سالها اعتبارات مربوط به آن جهت احداث آموزشکده، نوسازی مدارس، خوابگاه و فضاهای آموزشی، توسعه و تجهیز کارگاهها و آزمایشگاههای مراکز، تعمیرات اساسی و خرید ماشینآلات و تجهیزات صنعتی استفاده شده است. همانطور که در جدول ۳ نیز مشخص شده است حجم اعتبار صرف شده در شاخصهای آموزشی و پژوهشی که براساس تبصره‌های قوانین بودجه سنواتی طی سالهای ۱۳۹۷-۱۳۹۸-۱۳۹۹ به ترتیب هزار و صد و نود و دو میلیارد و شصت میلیون ریال (۱,۱۹۲,۰۶۰,۰۰۰,۰۰۰)، دو هزار و صد و دو چار میلیارد و دویست و هشتاد و شش میلیون ریال (۲,۱۹۴,۲۸۶,۰۰۰,۰۰۰) و سه هزار و هشتاد و شانزده میلیارد و ششصد و نود و نه میلیون ریال (۳,۸۱۶,۶۹۹,۰۰۰,۰۰۰) بوده است. بر این اساس حجم اعتبار صرف شده طی سه سال اخیر در شاخصهای آموزشی و پژوهشی به طور متوسط ۱۴ درصد کل اعتبارات ملی و استانی ویژه موضوع این قانون را به خود اختصاص داده است.

همانطور که گفته شد پیش از این نخستین بار در قانون بودجه سال ۱۳۹۷ حکمی مبنی بر بهره‌مندی نهادهای آموزش فنی و حرفه‌ای، آموزش عالی، پژوهش و فناوری از اعتبارات این قانون آمده بود. این حکم در قوانین بودجه سال ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ نیز تکرار شد. طی این سه سال، اجرای قانون به گونه‌ای بوده است که دستگاههای اجرایی متعددی از جمله پارکهای علم و فناوری، دانشگاهها و مراکز آموزش عالی و پژوهشی، مؤسسات آموزشی و تحقیقاتی وابسته به سایر دستگاههای اجرایی (مؤسسه تحقیقاتی علوم دامی از نهادهای زیرمجموعه سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی)، شورای برنامه‌ریزی مدیریت حوزه‌های علمیه، شورای عالی حوزه‌های علمیه، سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور، دانشگاه فنی و حرفه‌ای، جهاد دانشگاهی و... در طرحها و پروژه‌های مختلف آموزشی و پژوهشی از جمله نوسازی و بازسازی مدارس، احداث و تعمیر خوابگاه، خرید تجهیزات کارگاه و آزمایشگاه، احداث و تکمیل فضاهای آموزشی و کمک آموزشی و... از این اعتبارات بهره‌مند شده‌اند. سوابق اجرای قانون نشان می‌دهد که مجری قانون طی این سالها صرفاً بر حسب شاخص (آموزش، پژوهش و فناوری) و بدون توجه به نوع وابستگی دستگاهها (دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی وابسته به وزارتین علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، مدارس وابسته به وزارت آموزش و پرورش و مدارس و حوزه‌های علمیه، جهاد دانشگاهی، نهادهای آموزشی و پژوهشی وابسته به سایر دستگاههای اجرایی) اعتبارات این قانون را تخصیص داده است.

ردیف	شاخص	اعتبارات تخصیص داده شده			
		سال ۱۳۹۷	نسبت از کل	سال ۱۳۹۸	نسبت از کل
۱	راه و شهرسازی	۲,۸۹۴,۸۱۲	۳۷/۶۳	۸,۰۴۲,۹۴۸	۴۰/۲۱
۲	آب و کشاورزی	۲,۲۹۶,۷۰۳	۲۹/۸۵	۶,۲۱۲,۸۱۰	۳۱/۰۶
۳	آموزش و پژوهش	۱,۱۹۲,۰۶۰	۱۵/۴۹	۲,۱۹۴,۲۸۶	۱۰/۹۷
۴	بهداشت و درمان	۸۷۶,۹۲۴	۱۱/۳۹	۲,۶۴۳,۵۱۱	۱۳/۲۱
۵	فرهنگ، هنر و ورزش	۴۳۲,۰۸۰	۵/۶۱	۹۰۶,۴۴۵	۴/۵۳
	جمع کل	۷,۶۹۲,۵۷۹	۱۰۰	۲۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۰۰

بررسی مقدمه توجیهی لایحه

در مقدمه توجیهی لایحه آمده است که اعمال چندباره کسورات (پرداخت ۳ درصد) بر اعتبارات دانشگاهها، با احکام ماده (۲۵) قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین مصوب ۱۳۷۳/۱۲/۲۸ و مواد (۳۵) و (۱۰۶) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ مغایرت دارد. موضوع و هدف قوانین مورد خطاب قرار گرفته به شرح زیر است.

- در ماده (۲۵) قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین تصریح شده است، که کلیه وجوه حاصل از ارائه خدمات آموزشی، تحقیقاتی، درمانی، آزمایشگاهی، فرهنگی و ورزشی و... به صورت صد درصد (۱۰۰٪) این وجوه از محل اعتبار درآمد اختصاصی دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی که به همین منظور در قانون بودجه هر سال پیش بینی می شود، در اختیار دستگاه مربوط قرار خواهد گرفت تا با رعایت قانون نحوه انجام امور مالی و معاملاتی دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی جهت ارائه خدمات فوق و هزینه های تحقیقاتی به مصرف برسد.

- ماده (۳۵) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت، مقرر داشته است دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی می توانند برای تأمین بخشی از هزینه های خود نسبت به پذیرش دانشجویان خارجی یا دانشجویان ایرانی که در دانشگاههای سایر کشورها مشغول به تحصیل هستند، اقدام نمایند. وجوه حاصل از اجرای این بند به حساب درآمد اختصاصی مؤسسات ذی ربط واریز می گردد تا طبق مقررات مربوطه هزینه گردد.

- در ماده (۱۰۶) قانون مزبور به دانشگاهها و مراکز پژوهشی اجازه داده شده است که نسبت به انعقاد قراردادهای پژوهشی و توسعه همکاری علمی با دانشگاهها و مراکز پژوهشی و صنعتی سایر کشورها اقدام نمایند. درآمدهای حاصل از این اقدام پس از واریز به حساب درآمد عمومی (نزد خزانه داری کل) معادل وجوه واریزی از محل ردیف خاصی که در قوانین بودجه سالیانه منظور خواهد شد، در اختیار این نهادها قرار گیرد.

با بررسی انجام گرفته در خصوص این قوانین دو نکته قابل ذکر است:

- اولاً ماده (۲۵) قانون «وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین» مصوب ۱۳۷۳/۱۲/۲۸، به موجب قانون «لغو موارد مصرف قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین»، مصوب ۱۳۷۶/۰۹/۲۳، نسخ شده است.
- ثانیاً قانون «استفاده متوازن از امکانات کشور و توزیع عادلانه و رفع تبعیض و ارتقای سطح مناطق کمتر توسعه یافته و تحقق پیشرفت و عدالت» مصوب ۱۳۹۳/۷/۳۰، قانون عام مؤخر بوده و مواد (۳۵) و (۱۰۶) قانون «تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت» مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷، احکام خاص مقدم هستند و در اینکه عام مؤخر، نسخ خاص مقدم باشد، اختلاف نظر وجود دارد (مقصود دقیق

قانونگذار در مواد مورد اشاره، نیازمند بررسی دقیق‌تر مشروح مذاکرات است). به همین جهت این لایحه در صدد آن است تا با بیان موارد مذکور در تبصره آن به‌صورت صریح، جایی برای این اختلاف باقی نگذارد.

ارزیابی لایحه

ارزیابی ماده‌واحد

در ماده‌واحد این لایحه آمده است که شاخص‌های «آموزش فنی و حرفه‌ای» و «آموزش عالی، پژوهش و فناوری» به شمول شاخص‌های بهره‌مند از اعتبارات موضوع قانون استفاده متوازن از امکانات کشور و توزیع عادلانه و رفع تبعیض و ارتقای سطح مناطق کمتر توسعه یافته و تحقق پیشرفت و عدالت مصوب ۱۳۹۳/۷/۳۰ اضافه گردد.

شاخص‌های آموزشی و پژوهشی زیربنای اصلی توسعه به‌خصوص مناطق کمتر توسعه یافته قلمداد می‌شوند. اما کمبود برخی از زیرساخت‌ها در دانشگاه‌ها، مؤسسات پژوهشی، پارک‌های علم و فناوری و مراکز فنی و حرفه‌ای از جمله ضعف زیرساخت خوابگاه‌های دانشجویی و فرسودگی تجهیزات آزمایشگاهی و کارگاهی دانشگاه‌ها و مراکز فنی و حرفه‌ای مانعی پیش روی توسعه این بخش‌هاست. سرعت پیشرفت علم و تکنولوژی لزوم به‌روزرسانی تجهیزات آزمایشگاهی و کارگاهی مراکز علمی را افزایش داده است. موضوع به‌روزرسانی تجهیزات آموزشی هنرستان‌ها، آموزشکده‌ها و دانشکده‌های فنی و حرفه‌ای در بند «ب» ماده (۶۵) قانون برنامه ششم توسعه نیز مورد تأکید قرار گرفته است. بنابراین جهت توسعه متوازن و کمک به بخش آموزش فنی و حرفه‌ای و آموزش عالی و پژوهش و فناوری، اصلاح قانون طبق آنچه در ماده‌واحد لایحه آمده است، پیشنهاد می‌شود.

ارزیابی تبصره

تبصره این لایحه درآمدهای اختصاصی دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی و پژوهشی، مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای و پارک‌های علم و فناوری را از کسورات موضوع این قانون مستثنا کرده است. لکن مستثنا شدن درآمدهای اختصاصی دانشگاه‌ها، مؤسسات و مراکز آموزش عالی و پژوهشی، مراکز فنی و حرفه‌ای و پارک‌های علم و فناوری از شمول اعتبارات این قانون به‌دلایل ذیل از توجیه لازم برخوردار نیست. هدف اولیه و اصلی تصویب قانون مزبور، تحقق اصل چهل‌وهشتم قانون اساسی^۱ بوده است. اصل چهل‌وهشتم قانون اساسی بر توزیع عادلانه و به دور از تبعیض فعالیت‌های اقتصادی میان استان‌ها و مناطق مختلف کشور تأکید دارد. اما با توجه به اینکه فرصت‌های اقتصادی، صنعتی و شغلی به‌صورت نامتوازن در سطح استان‌ها توزیع شده است، این موضوع باعث شده است که درآمدها و عواید حاصل از آنها نیز بین دستگاه‌ها به‌صورت نابرابر توزیع شود. به‌تبع دانشگاه‌ها، مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای و پارک‌های علم و فناوری که در استان‌های برخوردار مستقر هستند و به شرکت‌ها، صنایع، دستگاه‌های اجرایی و دیگر فرصت‌های درآمدزایی دسترسی بیشتری دارند، از نظر میزان درآمدهای اختصاصی وضعیت به مراتب بهتری دارند. بنابراین مستثنا کردن درآمدهای اختصاصی هر دستگاهی از جمله دانشگاه‌ها، مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی، مراکز فنی و حرفه‌ای و پارک‌های علم و فناوری از شمول اعتبارات این قانون با روح و هدف اولیه قانون مغایر است. قابل ذکر است که تصویب تبصره این لایحه منجر به کاهش منابع موضوع قانون استفاده متوازن خواهد شد. با توجه به اعتبارات اختصاصی درج شده برای دانشگاه‌ها، مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی وابسته به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سایر دستگاه‌های اجرایی، پارک‌های علم و فناوری، آموزش و پرورش، مراکز

۱. اصل صد و چهل‌وهشتم «در بهره‌برداری از منابع طبیعی و استفاده از درآمدهای ملی در سطح استان‌ها و توزیع فعالیت‌های اقتصادی میان استان‌ها و مناطق مختلف کشور، باید تبعیض در کار نباشد. به‌طوری که هر منطقه فراخور نیازها و استعداد رشد خود، سرمایه و امکانات لازم در دسترس داشته باشد».

آموزش فنی و حرفه‌ای وابسته به وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و جهاد دانشگاهی، میزان کاهش منابع از این محل معادل ۱,۴۲۳ میلیارد تومان است. بنابراین تبصره پیشنهادی مورد تأیید نیست.

جمع‌بندی

در شرایطی که توسعه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، به‌عنوان تأمین‌کننده اثربخش نیروی مهارتی مورد نیاز کشور به‌ویژه در استان‌های کم‌برخوردار به‌شمار می‌رود و حضور و فعالیت دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی و فناوری تضمینی بر توسعه متوازن کشور به‌شمار می‌رود، لذا اختصاص اعتبارات ردیف خاص قانون استفاده متوازن از امکانات کشور و توزیع عادلانه و رفع تبعیض و ارتقای سطح مناطق کمتر توسعه یافته و تحقق پیشرفت و عدالت به مؤسسات آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، آموزش عالی، پژوهش و فناوری از توجیه لازم برخوردار است. به این ترتیب اصلاح قانون طبق ماده‌واحد لایحه به‌استثنای تبصره، پیشنهاد می‌شود. اما تبصره این لایحه که خواستار مستثنا شدن درآمدهای اختصاصی دانشگاه‌ها و مراکز پژوهش و فناوری از شمول اعتبارات این قانون است؛ با روح و هدف اولیه قانون مغایرت دارد و باعث می‌شود که اعتبارات قانون کاهش چشمگیری داشته باشد، لذا تصویب آن پیشنهاد نمی‌شود. با این حال برای هدمند شدن استفاده از سه درصد (۳٪) کسر شده درآمدهای اختصاصی نهادهای فوق‌الذکر، پیشنهاد می‌شود این اعتبارات در حوزه‌های مرتبط با شاخص‌های «فنی و حرفه‌ای» و «آموزش عالی، پژوهش و فناوری» صرف شود.

پیشنهاد

«ماده‌واحد» - در متن ماده‌واحد قانون استفاده متوازن از امکانات کشور برای ارتقای سطح مناطق کمتر توسعه یافته، مصوب ۱۳۹۳/۷/۳۰، عبارت «آموزش فنی و حرفه‌ای» بعد از عبارت «آموزش و پرورش» و عبارت «آموزش عالی، پژوهش و فناوری» بعد از عبارت «بهداشت و درمان» اضافه و متن زیر به‌عنوان تبصره «۲» به ماده‌واحد یاد شده الحاق می‌شود:

تبصره «۲» - اعتبارات موضوع این قانون که از درآمد اختصاصی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و پارک‌های علم و فناوری دارای مجوز از وزارتین علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سایر مراجع ذی‌صلاح، آموزش و پرورش، مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای وابسته به وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و جهاد دانشگاهی کسر می‌شود، صرفاً برای توسعه و تقویت شاخص‌های «آموزش عالی، پژوهش و فناوری»، «آموزش و پرورش» و «آموزش فنی و حرفه‌ای» اختصاص می‌یابد.